

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАНЬ МИТНИХ ПРАВОВІДНОСИН В УКРАЇНІ

ГУЗЕНКО О. П.,

кандидат економічних наук, доцент

Донецький юридичний інститут МВС України

Митні правовідносини відіграють доволі значну роль в системі проведення операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Як поняттєва категорія «митні правовідносини» являє собою суспільні відносини, які регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. При цьому формують їх в період документування митних операцій та узгодження правил спілкування між комерційними партнерами. Тема є доволі актуальною та сучасною так, як торкається питань юридичного підкріплення позиції комерційних партнерів.

Ключовим законодавчим актом, який регламентує митні правовідносини вважається Митний Кодекс України. Чинний Митний Кодекс України прийнято 13 березня 2012 року. Структурно МКУ законодавець розробив з урахуванням 21 розділу, які розмежовано на 83 глави і 590 статей [1]. Крім того, законодавець деталізує окремі положення Кодексу в таких законодавчих актах як Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про режим іноземного інвестування», «Про гуманітарну допомогу» та інші.

Чисельні наукові праці свідчать про те, що питання митних правовідносин залишається доволі актуальним та сучасним. На даний час дискусійна платформа серед науковців, у більшості випадків окреслюється у сфері специфічних рис митних правовідносин. Серед науковців варто зазначити наступних Н. Ю. Щербюк[2], А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін. [3], В. В. Ченцов, С. В. Кувакін, А. В. Мазур та ін [4] та інші. У своїх наукових розробках вчені визначають митні правовідносини, які трактуються з урахуванням юридичного та фактичного сегментів:

- юридичний зміст митних правовідносин, представляють собою передбачені нормами митного права реальні можливості суб'єктів митних правовідносин щодо здійснення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

- фактичний зміст митних правовідносин розкриваються як фактична поведінка суб'єктів митних правовідносин, у межах якої реалізуються їхні

суб'єктивні права та юридичні обов'язки. В юридичній літературі фактичний зміст правовідносин, також отримав назву матеріального змісту.

Ми вважаємо, що юридичний і фактичний зміст як категорії митного правовідношення не є тотожними. Юридичний зміст митного правовідношення є значно ширшим поняттям, адже визначається закріпленими у нормі права законодавцем можливостями учасника митних правовідносин

Доволі змістовно розкриває особливості митних правовідносин: у своїй праці Н. Ю. Щербюк [2]: Науковець стверджує, що вони виникають, функціонують і розвиваються лише на основі митно-правових норм, які містяться у різних джерелах. Відносини, які не врегульовані нормами права, не мають правового характеру. На його погляд, зазначені відносини є індивідуалізованими, оскільки в них вступають конкретні суб'єкти – носії юридичних прав і обов'язків. При цьому учасниками правовідносин може бути дві і більше сторін. На нашу думку, до складу специфічних особливостей митних правовідносин слід віднести те, що вони виникають внаслідок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України або ж пов'язані із таким переміщенням. Іншими словами, зазначені правовідносини носять майновий характер, оскільки передбачають переміщення матеріальних чи грошових цінностей.

Така особливість пов'язана зі специфікою предмета правового регулювання митного права. А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін. [3] стверджують, що специфічною ознакою митних правовідносин варто вважати їх публічний характер. Таке твердження науковців витікає з того, що для їх виникнення, як правило, достатньо волевиявлення однієї із сторін. У переважній більшості стороною у цих правовідносинах виступає орган доходів і зборів, який у своїй діяльності застосовує імперативний метод: стягує митні платежі, здійснює митний контроль, притягує до відповідальності винних осіб.

В свою чергу В. В. Ченцов, С. В. Кувакін, А. В. Мазур та ін [4] звертають увагу на той факт, що митні правовідносини охороняються від можливих порушень примусовою силою держави в особі її органів. Учасник правовідносин, який вважає, що його права порушено, має право звернутись за захистом у компетентні органи.

Відповідно до ст. 55 Конституції України права і свободи людини у громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Саме зазначений факт надає можливість включити таке явище до пакету специфічних відносин.

Таким чином, митні правовідносини представляють собою урегульовані нормами митного права суспільні відносини, що виникають між митним органом та фізичними особами, суб'єктами господарювання у процесі або з приводу переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України, забезпечуються державою з метою захисту національних інтересів та реалізації приватного права, законного інтересу в митній сфері. Вони наділені специфічними особливостями та виступають основою забезпечення якісного рівня проведення митних операцій. Враховуючи існуючі проблеми сьогодення стає зрозумілим, що їх змістовність має постійно оновлюватися з огляду на зміни, які відбуваються в митних процедурах.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Щербюк Н. Ю. Митне право: конспект лекцій для студентів спеціальності 081 –«Право». Луцьк: Луцький НТУ, 2017. 311 с.
3. Митна справа: підручник / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. 540 с.
4. Митне право України: навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Ченцова та Д. В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2014. 328 с.